

प्रतिभज् 1 U. 1 To receive back (as a share).
-2 To fall to one's share.

प्रतिभागः 1 Division. -2 A share, portion (given to a king as a tax) of one's income, generally a sixth part; cf. षष्ठांशवृत्तेरपि धर्म एषः Ś. 5. 4; अरक्षितारं राजानं बलिषड्भाग-हारिणम् । तमाहुः सर्वलोकस्य समग्रमलहारकम् ॥ Ms. 8. 308.

प्रतिभा 2 P. 1 To shine, appear bright or luminous; प्रतिभान्त्यय वनानि केतकीनाम् Ghat. 15. -2 To show oneself, become manifest. -3 To seem, appear; क्षीरलसृष्टिरपर प्रतिभाति सा मे Ś. 2. 10; R. 2. 47; Ku. 2. 38; 6. 54. -4 To occur to, come into the mind of; as in नोत्तरं प्रतिभाति मे, इति प्रतिभाति मे मनः. -5 To fall to the lot or share of. -6 To seem fit or proper; appear good, please to; सा भार्या प्रतिभाति मे Ks; Pt. 3.

प्रतिभा 1 An appearance, a look. -2 Light, splendour. -2 Intellect, understanding; सभेव भीमा विदधे गणानां निद्रा निरासं प्रतिभागुणस्य Ki. 16. 27; Vikr. 1. 18, 23. -4 Genius, bright conception, vivid imagination; (प्रज्ञा नवनवोन्मेषशालिनी प्रतिभा मता Rudra.). -5 An image, reflection. -6 Audacity, impudence. -7 Suitableness, agreeableness; -8 Sudden appearance, manifestation (स्फूर्ति); प्रतिभा त्वस्ति मे काचिन्नां ब्रूयामनुमानतः Mb. 12. 260. 1. -9 Distraction (विक्षेप); निद्रां च प्रतिभां चैव ज्ञानाभ्यासेन तत्त्ववित् (विनिवर्तयेत्); Mb. 12. 274. 7; 316. 14. -Comp. -अन्वित a. 1 endowed with genius, intelligent, -2 audacious, bold. -मुख a. 1 bold, confident. -2 quick-witted. -हानिः f. 1 darkness. -2 absence of intellect or genius.

प्रतिभात p. p. 1 Bright, luminous. -2 Known, understood.

प्रतिभानम् 1 Light, splendour. -2 Intellect or understanding, brightness of conception; दूतः स्यात् प्रतिभानवान् H. 3. 19. -3 Readiness of wit, presence of mind; कालावबोधः प्रतिभानवत्त्वम् Māl. 3. 11; कथायोगेषु वाग्मिन्त्वं प्रागल्भ्यं प्रतिभानवत्त्वं च Kau. 1. 9; दमघोषसुतेन कश्चन प्रतिशिष्टः प्रतिभानवानथ Śi. 16. 1. -4 Confidence, boldness, audacity.

प्रतिभानवत् a. 1 Splendid, bright. -2 Ready-witted, prompt. -3 Bold. -4 Intelligent; H. 3. 19; कच्चिजानपदो विद्वान् दक्षिणः प्रतिभानवान् Rām. 2. 100. 35.

प्रतिभावत् a. 1 Bright. -2 Intelligent, shrewd. -3 Confident, bold. -m. 1 The sun. -2 The moon. -3 Fire.

प्रतिभावः Corresponding disposition.

प्रतिभाष 1 Ā. 1 To speak in return, reply or answer; तं भीतंकारमाकुस्य रावणः प्रत्यभाषत Bk. 5. 39. -2 To tell, relate. -3 To say after one, speak after hearing. -4 To name, call; कामिनि तामुपगतीं प्रतिभाषन्ते महाकवयः Śrut. 6. -5 To address or speak to.

प्रतिभाषा An answer, a reply.

प्रतिभास् 1 Ā. 1 To shine. -2 To appear or look like. -3 To become clear, manifest oneself. -4 To be reflected.

प्रतिभासः 1 Occurring to, or flashing across, the mind at once, (sudden) perception; वाच्यवैचित्र्यप्रतिभासा-देव K. P. 10. -2 A look, appearance. -3 Illusion.

प्रतिभासनम् Look, appearance, semblance.

प्रतिभिद् 7 U. 1 To break through, pierce, penetrate. -2 To disclose, betray. -3 To reproach, abuse, censure; प्रतिभिद्य कान्तमपराधकृतम् Śi. 9. 58; R. 19. 22. -4 To reject, disown. -5 To touch, be in close contact with; चन्द्रेण नित्यं प्रतिभिन्नमौलेश्चूडामणेः किं ग्रहणं हरस्य Ku. 7. 35.

प्रतिभिन्न p. p. 1 Pierced through. -2 Closely connected with. -3 Divided.

प्रतिभेदः 1 Splitting, dividing. -2 Discovery. -3 Betrayal.

प्रतिभेदनम् 1 Piercing, penetrating. -2 Cutting, splitting, cleaving. -3 Putting out (as the eyes). -4 Dividing.

प्रतिभूः A bail, surety, guarantee; सौभाग्यलाभप्रतिभूः पदानाम् Vikr. 1. 9; Y. 2. 10, 54; N. 14. 4; सहप्राहिणः प्रतिभुवः अस्य कर्मच्छेदं वहेयुः Kau. A. 2. 7. 25; यच्च प्रतिभूवो विभवेऽपि शक्ये न प्रार्थयन्ति स्म नराः परेभ्यः Bu. Ch. 2. 10; यदि मे प्रतिभूश्चतुर्षु राजन् भवसि त्वं न तपोवनं श्रयिष्ये Bu. Ch. 5. 34.

प्रतिभावः Counter-part.

प्रतिभोगः Enjoyment.

प्रतिभोजनम् Prescribed diet.

प्रतिमन्त्रणम् An answer, reply.

प्रतिमर्शः A powder used as a sternutatory.

प्रतिमा 3, 4 Ā. To compare, liken.

प्रतिमा m. Ved. A creator, maker. -मा 1 An image, a likeness, statue, figure, an idol; पुरः परार्ध्यप्रतिमागृहायाः R. 16. 39. -2 Resemblance, similitude; oft. in comp. in the sense of 'like, similar, or equal to'; देवप्रतिम, अप्रतिम &c.; गुरोः कुशानुप्रतिमात् R. 2. 49; पतत्यतङ्गप्रतिमस्तपोनिधिः Śi. 1. 12. -3 A reflection, reflected image; मुखमिन्दु-रुज्ज्वलकपोलमतः प्रतिमाच्छलेन सुदृशामविशत् Śi. 9. 48, 73; R. 7. 64; 12. 100. -4 A measure, extent. -5 The part of an elephant's head between the tusks. -6 A symbol. -Comp. -गत a. present in an idol. -गृहम्, -गेहम् A statue-house; Pratiṁā 3; R. 16. 39. -चन्द्रः the reflected moon, reflection of the moon; उवास प्रतिमाचन्द्रः प्रसन्नानामपामिव R. 10. 65; so प्रतिमेन्दुः, प्रतिमाशशाङ्कः. -परिचारकः an attendant upon an idol.

प्रतिमानम् 1 A model, pattern; सोऽर्जुनेन हतः कर्णः प्रतिमानं धनुष्पताम् Mb. 8. 9. 18. -2 An image, idol.